TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. spalio 20 d.*

Byloje C-123/10

dėl *Oberster Gerichtshof* (Austrija) 2010 m. vasario 9 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. kovo 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Waltraud Brachner

prieš

Pensionsversicherungsanstalt

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai A. Prechal (pranešėja), K. Schiemann, L. Bay Larsen, ir E. Jarašiūnas,

generalinė advokatė V. Trstenjak,
posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. balandžio 13 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Hesse,

— Airijos, atstovaujamos D. O'Hagan ir N. Travers,

— Europos Komisijos, atstovaujamos V. Kreuschitz ir M. van Beek,

susipažinęs su 2011 m. birželio 16 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje (OL L 6, 1979, p. 24; 2004 m. specialus leidimas lietuvių k., 1 sk., 5 t., p. 215) 4 straipsnio 1 dalies išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant W. Brachner ir *Pensionsversicherungsanstalt* (pensijų draudimo įstaiga) ginčą dėl senatvės pensijos, kuri jai buvo skirta pagal 2008 m. numatytą pensijų koregavimo sistemą, sumos padidinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 79/7 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas yra nuosekliai įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą socialinio aprūpinimo srityje ir kitose socialinės apsaugos srityse, nurodytose 3 straipsnyje. Šis principas toliau vadinamas „vienodo požiūrio principu“.“

4 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Ši direktyva taikoma:

a) įstatymų nustatytoms socialinės apsaugos sistemoms, kurios numato apsaugą šiais atvejais:

<...>

— senatvės,

<...>

b) socialinės paramos sistemai [nuostatoms] tiek, kiek ji [jos] papildo arba pakeičia a punkte nurodytas sistemas.“

5 Pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalį:

„Vienodo požiūrio principas reiškia, kad negali būti jokios lyčių diskriminacijos, tiesioginės arba netiesioginės, ypač dėl santuokinės arba šeimyninės padėties, ir ypač susijusios su:

<...>

— išmokų apskaičiavimu, įskaitant išmokų padidinimą sutuoktiniams ir išlaikomiems asmenims [už sutuoktinį ir išlaikomus asmenis], taip pat sąlygomis, kurios reguliuoja teisės į išmokas trukmę ir išlaikymą.“

Nacionalinė teisė

6 1955 m. rugsėjo 9 d. Bendrojo socialinio draudimo įstatymo (*Allgemeines Sozialversicherungsgesetz*) (*BGBl.* 189/1955) redakcijos, taikomos pagrindinėje byloje (toliau – ASVG), 180 straipsnio 5 dalyje nustatyta:

„Koregavimo koeficientas: federalinis socialinės apsaugos, kartų ir vartotojų apsaugos ministras kiekvienais metais ne vėliau kaip atitinkamų metų lapkričio 30 d. nutarimu

nustato kitų kalendorinių metų koregavimo kriterijų (108f straipsnis). Nutarimas teikiamas tvirtinti federalinei vyriausybei. Koregavimo koeficientas, jei nėra nustatyta kitaip, taikomas rentų, pensijų ir fiksuotų socialinės apsaugos išmokų didinimui."

7 ASVG 108f straipsnio formuluotė tokia:

„1. Federalinis socialinės apsaugos, kartų ir vartotojų apsaugos ministras, atsižvelgdamas į 108e straipsnio 9 dalies pirmame sakinyje nustatytą referencinį dydį, nustato kiekvienų kalendorinių metų koregavimo koeficientą.

2. Nustatomas toks referencinis dydis, kad jį pritaikius pakoreguotos pensijos padidėjimas atitiktų padidėjusį vartotojų kainų indeksą pagal 3 dalį. Rezultatas suapvalinamas iki tūkstantosios dalies.

3. Vartotojų kainų indekso didėjimas nustatomas atsižvelgiant į vidutinį kainų didėjimą per dvylikos kalendorinių mėnesių laikotarpį, kuris baigiasi prieš koregavimo metus ėjusių metų liepą, taikant 2000 m. vartotojų kainų indeksą arba jį pakeičiantį indeksą <...>."

8 Pagal ASVG 108h straipsnio 1 dalį:

„Kiekvienų metų sausio 1 dieną

a) iš pensijų draudimo sistemos mokamos pensijos, <...> mokėtinos iki sausio 1 dienos,

<...>

dauginamos iš koregavimo koeficiento. <…>“

9 Federalinio socialinių reikalų ir vartotojų apsaugos ministro nutarimu (*BGBl.* II, 337/2007) nustatytas pagal ASVG mokamų pensijų koregavimo koeficientas 2008 m. sudarė 1,017.

10 ASVG redakcijos, pakeistos Federaliniu įstatymu dėl teisės aktų derinimo su susitarimu, sudarytu pagal B-VG dėl sveikatos priežiūros sistemos organizavimo ir finansavimo 2008–2013 m. laikotarpiu 15a straipsnį (*Bundesgesetz zur Anpassung von Rechtsvorschriften an die Vereinbarung gemäß Art. 15a B-VG über die Organisation und Finanzierung des Gesundheitswesen für die Jahre 2008 bis 2013*, *BGBl.* I, 101/2007, toliau – 2007 m. pakeitimo įstatymas), 634 straipsnio 10 dalyje numatytas išimtinis pensijų 2008 m. padidinimas sudarius susitarimą su *Österreichischen Seniorenrat* (Austrijos pensininkų taryba).

11 Šio nuostatoje nustatyta:

„Nukrypstant nuo 108h straipsnio 1 dalies pirmo sakinio visos didesnės negu 746,99 euro per mėnesį pensijos 2008 kalendoriniais metais nedauginamos iš koregavimo koeficiento, o didinamos taip:

1) didesnės negu 746,99 euro, bet mažesnės negu 1 050 eurų per mėnesį pensijos didinamos 21 euru;

2) didesnės negu 1 050 eurų, bet mažesnės negu 1 700 eurų per mėnesį pensijos dauginamos iš koeficiento 1,020;

3) didesnės negu 1 700 eurų, tačiau mažesnės negu 2 161,50 euro per mėnesį pensijos didinamos nuo 2 % iki 1,7 % (procentas mažėja linijiniu būdu);

4) didesnės negu 2 161,50 euro per mėnesį pensijos didinamos 36,57 euro."

12 Austrijos teritorijoje gyvenantys senatvės ar maitintojo netekimo pensijos gavėjai, kurių pensija dėl nepakankamo draudimo laikotarpio arba mažo apskaičiavimo pagrindo yra tokia maža, kad nepadengia pragyvenimo minimumo, iš esmės turi teisę į kompensacinį priedą, jei jų pajamos, į kurias turi būti atsižvelgiama, neviršija tokio priedo mokėjimui nustatyto referencinio tarifo.

13 ASVG 292 straipsnio 2 dalyje šiuo atžvilgiu numatyta, kad nustatant pensijos gavėjo teisę į kompensacinį priedą taip pat būtina atsižvelgti į visas kartu su juo gyvenančio sutuoktinio neto pajamas.

14 Jeigu asmens ir kartu gyvenančio jo sutuoktinio pensija bruto ir kitos pajamos neto nesiekia kompensacinio priedo referencinio tarifo, šis asmuo turi teisę reikalauti tokio priedo, kurio dydis lygus skirtumui tarp jo bendrų pajamų bei tokio referencinio tarifo.

15 ASVG, iš dalies pakeisto 2007 m. pakeitimo įstatymu, 293 straipsnyje numatytas išimtinis kompensacinio priedo referencinio tarifo padidinimas nuo 726 iki 747 eurų vienišiems pensininkams ir nuo 1 091,14 iki 1 120 eurų kartu su sutuoktiniu gyvenantiems pensininkams.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

16 1947 m. birželio 8 d. gimusi W. Brachner gauna iš *Pensionsversicherungsanstalt* senatvės pensiją pagal ASVG, kurios suma bruto 2007 m. sudarė 368,16 euro per mėnesį. Ji neturi teisės į kompensacinį priedą, nes jos sutuoktinis gauna 1 340,33 euro neto pensiją per mėnesį, kuri kartu su jos pajamomis viršija tokiam priedui numatytą referencinio tarifo sumą.

17 2008 m. gegužės 8 d. sprendimu *Pensionsversicherungsanstalt* nustatė, kad, atsižvelgiant į 2008 metams nustatytą 1,017 koregavimo koeficientą, W. Brachner bruto pensija nuo 2008 m. sausio 1 dienos yra 374,42 euro per mėnesį, t. y. jos pensijos suma padidinama 1,7 %.

18 W. Brachner šį sprendimą apskundė *Landesgericht Linz* (Linco apygardos teismas) reikalaudama nuo 2008 m. sausio 1 d. mokėti 389,16 euro dydžio bruto mėnesinę pensiją, t. y. padidinti pensiją 21 euru, kaip numatyta ASVG, iš dalies pakeisto 2007 m. pakeitimo įstatymu, 634 straipsnio 10 dalyje dėl pensijų, kurių suma per mėnesį yra didesnė negu 746,99, bet mažesnė negu 1 050 eurų.

19 Grįsdama ieškinį ji teigė, kad Austrijos įstatymo leidėjo numatytas pensijos koregavimas2008 m. nesuderinamas su vienodo požiūrio principu, pažeidžia konstitucinę teisės į nuosavybę garantiją ir yra netiesioginė moterų diskriminacija, kuri prieštarauja Direktyvos 79/7 4 straipsniui.

20 2008 m. liepos 8 d. sprendimu *Landesgericht Linz* patenkino W. Brachner ieškinį motyvuodamas tuo, kad pensijų koregavimas 2008 m. yra neteisėta netiesioginė moterų diskriminacija.

21 *Oberlandesgericht Linz* (Linco aukštesnysis apygardos teismas), kaip apeliacinės instancijos teismas darbo ir socialinės teisės bylose, pakeitė šį sprendimą 2008 m. rugpjūčio 13 d. sprendimu. W. Brachner *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas) pateikė kasacinį skundą.

22 2009 m. rugsėjo 24 d. sprendimu *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucinis Teismas) atmetė prašymus, įskaitant ir pateiktąjį *Oberster Gerichtshof* byloje dėl W. Brachner, panaikinti ASVG nuostatas dėl pensijų koregavimo 2008 m., nes pagal 2007 m. pakeitimo įstatymą 2008 m. numatyta išimtinai padidinti tik didesnes nei 746,99 euro pensijas. Šie prašymai buvo grindžiami konstitucinės teisės pagrindais, susijusiais su lygybės ir teisės į nuosavybę principų pažeidimu.

23 Kadangi *Verfassungsgerichtshof* atmetė šiuos prašymus, *Oberster Gerichtshof* pradėjo kasacinio skundo nagrinėjimo procedūrą pagrindinėje byloje.

24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad jo nagrinėjamos bylos dalyką sudaro šalių ginčijamas klausimas, ar Austrijos įstatymų leidėjo numatytu pensijų koregavimu 2008 m. pažeidžiamas Direktyvos 79/7 4 straipsnis dėl netiesioginės moterų diskriminacijos.

25 Šiuo atžvilgiu *Oberster Gerichtshof* nurodo, pirma, kad šalys ginčijasi dėl to, ar pagrindinėje byloje aptariama kasmetinio pensijų koregavimo sistema patenka į Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalies, būtent joje nurodytos sąvokos „išmokų apskaičiavimas“, taikymo sritį.

26 Šis teismas mano, antra, kad, kiek tai susiję su netiesiogine diskriminacija, kurią galėjo patirti W. Brachner, 2008 m. numatytas pensijų koregavimas reiškia nevienodą požiūrį į atitinkamus pensininkus, nes referencinio kompensacinio priedo tarifo nesiekiančios pensijos buvo padidintos tik 1,7 %, o 747–2 160 eurų dydžio pensijos buvo padidintos daugiau.

27 Taigi reikėtų išnagrinėti, ar toks nevienodas požiūris neigiamai paveikia daugiau moterų nei vyrų.

28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo atžvilgiu nurodo faktus, kurie išplaukia iš statistinių duomenų apie asmenis, patenkančius į ASVG taikymo sritį 2007 m. gruodžio mėnesį:

— 1 325 762 asmenys (614 293 vyrai ir 711 469 moterys) gauna senatvės pensiją už vykdytą profesinę veiklą,

— 562 463 asmenys (408 910 moterų ir 153 553 vyrai) per mėnesį gavo 750 eurų ar mažesnę pensiją (toliau – minimali pensija), t. y. 57 % pensijų gavėjų moterų ir 25 % pensijų gavėjų vyrų.

29 Šio teismo teigimu, tai reiškia, kad dėl pensijos koregavimo 2008 m. mažiau palankioje padėtyje atsidūrė 2,3 karto daugiau moterų nei vyrų.

30 *Oberster Gerichtshof* pažymi, trečia, kad *Pensionsversicherungsanstalt* nurodė, jog tokį nevienodą požiūrį galima objektyviai pateisinti visų pirma dėl to, kad moterys įmokas moka trumpiau nei vyrai, nes išeina į pensiją anksčiau nei šie, taip pat dėl to, kad moterys dėl savo vidutinės gyvenimo trukmės, kuri paprastai viršija vyrų vidutinę gyvenimo trukmę, gauna pensijas ilgiau nei vyrai, ir galiausiai dėl to, kad kompensacinio priedo 2008 m. referencinis tarifas buvo padidintas 21 euru per mėnesį vienišiems pensininkams ir maždaug 29 eurais per mėnesį su kitu asmeniu gyvenantiems pensininkams.

31 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma mano, kad reikia atmesti pateisinimą, susijusį su trumpesniu moterų įmokų mokėjimo laikotarpiu, nes aptariamu kasmetiniu koregavimu siekiama išsaugoti pensijų gavėjų perkamąją galią indeksuojant pensijų dydį pagal vartojimo kainų pokyčius, ir kad dėl to šis koregavimas nėra išmokos, kurios dydis priklausytų nuo ankstesnių įmokų dydžio ir mokėjimo laiko, dalis.

32 *Oberster Gerichtshof* taip pat mano, jog tai, kad paprastai moterys dėl ilgesnės vidutinės gyvenimo trukmės pensijas gauna ilgiau nei vyrai, taip pat negali pateisinti aptariamo nevienodo požiūrio, nes tai tiesiogiai su lytimi susijęs veiksnys, į kurį, remiantis

Teisingumo Teismo praktika, dėl jo pobūdžio negalima atsižvelgti (1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Nolte*, C-317/93, Rink. p. I-4625, 28 punktas).

33 Galiausiai kalbėdamas apie pateisinimą, susijusį su kompensacinio priedo referencinio tarifo padidinimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad iš statistinių duomenų matyti, jog kompensacinį priedą prie senatvės pensijos gavo 136 771 asmuo (64 166 vyrai ir 72 605 moterys).

34 Kadangi, kiek tai susiję su asmenimis, kuriems taikomas ASVG, 57 % pensijas gaunančių moterų ir tik 25 % pensijas gaunančių vyrų gauna minimalią pensiją, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad kompensacinio priedo negauna, todėl šio priedo referencinio tarifo padidinimas koreguojant pensijas 2008 m. netaikomas daug daugiau moterų nei vyrų

35 Be to, *Oberster Gerichtshof* mano, kad nors atrodo, jog nustatant teisę į kompensacinį priedą atsižvelgimas į sutuoktinio pajamas pateisinamas, nes šia išmoka siekiama užtikrinti minimalų pragyvenimo lygį (1992 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *Molenbroek*, C-226/91, Rink. p. I-5943), tai nereiškia, kad tokį atsižvelgimą galima pateisinti taikant kasmetinio pensijų koregavimo priemonę.

36 Šio teismo nuomone, kasmetiniu pensijų koregavimu iš esmės siekiama išlaikyti pensijų perkamąją galią, todėl juo siekiama visiškai kitokio tikslo nei kompensaciniu priedu.

37 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kyla klausimas, ar kompensacinio priedo referencinio tarifo padidinimas gali pateisinti koreguojant pensijas 2008 m. numatytą mažesnį minimalių pensijų padidinimą ir tai, kad daug daugiau moterų nei vyrų dėl to atsiduria mažiau palankioje padėtyje, jeigu pagal šio kompensacinio priedo mokėjimo taisykles į kitas pensijos gavėjo pajamas bei kartu gyvenančio sutuoktinio pajamas atsižvelgiama tik minimalių pensijų atveju, o didesnių pensijų gavėjai gauna didesnes sumas neatsižvelgiant į kitas jų arba jų sutuoktinių pajamas.

38 Tokiomis aplinkybėmis *Oberster Gerichtshof* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar direktyvos [79/7] 4 straipsnis aiškintinas taip, kad šios normos 1 dalyje įtvirtintas diskriminacijos draudimas taikomas ir privalomojo pensinio draudimo teisės aktuose numatytai kasmetinio pensijų koregavimo sistemai (indeksavimui)?

2. Jeigu būtų teigiamai atsakyta į pirmąjį klausimą, ar direktyvos [79/7] 4 straipsnis aiškintinas taip, kad pagal jį draudžiama nacionalinė nuostata dėl kasmetinio pensijų koregavimo, pagal kurią tam tikrai minimalių pensijų gavėjų grupei numatytas potencialiai mažesnis pensijos padidinimas nei kitiems pensijų gavėjams, jeigu toks reglamentavimas turi neigiamų pasekmių 25 % vyriškosios lyties pensijų gavėjų, palyginti su 57 % moteriškosios lyties pensijų gavėjų, ir nėra objektyvių pateisinimo priežasčių?

3. Jeigu būtų teigiamai atsakyta į antrąjį klausimą, ar nepalankesnė moteriškos lyties pensijų gavėjų padėtis kasmetinio jų pensijų padidinimo atveju gali būti pateisinama jaunesniu pensiniu amžiumi, tuo, kad jos gauna pensijas ilgesnį laiką, arba tuo, kad buvo neproporcingai padidintas socialinės teisės normose numatytų minimalių pajamų referencinis tarifas (referencinis kompensacinio priedo tarifas), arba visais šiais trimis pagrindais, jeigu nuostatose dėl socialinės teisės normose įtvirtinto minimalių pajamų užtikrinimo (kompensacinis priedas) numatytas reikalavimas atsižvelgti į kitas pensijos gavėjo bei kartu [su juo] gyvenančio sutuoktinio pajamas, o kitų pensijų gavėjų atveju pensija padidinama neatsižvelgiant į kitas pensijos gavėjo arba jo sutuoktinio pajamas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

39 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 79/7 3 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad kasmetinio pensijų koregavimo sistema, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, patenka į šios direktyvos taikymo sritį, t. y. šios sistemos nuostatoms taikomas draudimas diskriminuoti, nurodytas šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje.

40 Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad išmoka patenka į Direktyvos 79/7 taikymo sritį tik tada, kai ji visiškai atitinka teisiškai įtvirtintą apsaugos nuo vienos iš šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje išvardytų rizikų sistemą ar yra jos dalis arba yra

tam tikra socialinės paramos forma, kuria siekiama identiško tikslo ir kuri tiesiogiai ir realiai susijusi su apsauga nuo vienos iš tokių rizikų (žr., be kita ko, 1999 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Taylor*, C-382/98, Rink. p. I-8955, 14 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

41 Kadangi neginčijama, kad pagrindinėje byloje aptariama išmoka yra teisinės sistemos dalis, nes numatyta įstatymuose, t. y. ASVG nuostatose, reglamentuojančiose pensijų koregavimo 2008 m. sistemą, belieka išnagrinėti, ar ši išmoka tiesiogiai ir realiai susijusi su apsauga nuo kurios nors iš rizikų, išvardytų Direktyvos 79/7 3 straipsnio 1 dalyje.

42 Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, kad pagal ASVG mokama pensija, kokią gauna W. Brachner, yra išmoka, kuri akivaizdžiai tiesiogiai ir realiai susijusi su viena iš tokių rizikų, t. y. su senatve.

43 Tas pats pasakytina apie tokios pensijos, kokia aptariama pagrindinėje byloje, kasmetinio koregavimo sistemą.

44 Iš tiesų, kaip ir pačia pensija, jos vėlesniu koregavimu siekiama apsaugoti nuo senatvės rizikos asmenis, sulaukusius įstatyme numatyto pensinio amžiaus, garantuojant, kad jie turėtų pajamų, visų pirma būtinų jų, kaip pensininkų, poreikiams tenkinti.

45 Kaip pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagrindinėje byloje aptariama koregavimo sistema siekiama išlaikyti pensijų perkamąją galią indeksuojant jų sumą pagal vartojimo kainų pokyčius.

46 Be to, atsižvelgiant į pagrindinėje byloje aptariamos koregavimo sistemos tikslą, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, t. y. užtikrinti pensijų perkamąją galią atsižvelgiant į vartojimo kainų pokyčius, negalima teigti, kad kalbama apie sistemą, pagal kurią tam tikromis sąlygomis asmenims, kurių pajamos yra mažesnės už tam tikrą įstatymuose nustatytą sumą, užtikrinama speciali išmoka, skirta jų poreikiams patenkinti, ir kuriai, kaip nusprendė Teisingumo Teismas, Direktyvos 79/7 3 straipsnio 1 dalies a punktas netaikomas (1992 m. liepos 16 d. Sprendimo *Jackson ir Cresswell*, C-63/91 ir C-64/91, Rink. p. I-4737, 17 punktas).

47 Pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą numatytas išimtinis padidinimas taikomas net ir tuomet, kai pensijų gavėjai neturi finansinių ir materialinių sunkumų. Be to, ši koregavimo sistema gali būti taikoma tik asmenims, kurie sulaukė įstatyme numatyto pensinio amžiaus, t. y. pagal ją taikomas padidinimas bet kuriuo atveju susijęs su senatvės rizika (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Taylor* 23–25 punktus).

48 Taigi ši koregavimo sistema skiriasi ir nuo kitų Teisingumo Teismo nagrinėtų sistemų, kurios susijusios su koregavimais, padarytais dėl atsiradusios vienos iš Direktyvos 79/7 3 straipsnio 1 dalyje išvardytų rizikų, ir dėl kurių jis nusprendė, kad vien šios aplinkybės nepakanka, jog bazinė išmoka, kuriai taikomi šie koregavimai ir kuri nesusijusi su tokia rizika, patektų į Direktyvos 79/7 taikymo sritį (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Jackson ir Cresswell* 19 punktą).

49 Ši byla nesusijusi ir su sistema, kuriai būdinga tai, jog įstatyme nustatyta suinteresuotųjų asmenų teorinių poreikių suma, kuria vadovaujantis nustatoma išmoka, nesant jokių užuominų apie vienos iš Direktyvos 79/7 3 straipsnio 1 dalyje išvardytų rizikų atsiradimą, t. y. sistema, kuri, kaip nusprendė Teisingumo Teismas, jokiu būdu

nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį (minėto Sprendimo *Jackson ir Cresswell* 20 punktas).

50 Be to, atsižvelgiant į pagrindinėje byloje aptariamos koregavimo sistemos tikslą, pagal ją numatytą pensijų sumos vėlesnį pakeitimą galima laikyti „išmokų apskaičiavimu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalį.

51 Priešingam aiškinimui, kad šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas taikomas tik pradiniam išmokos, kuri patenka į Direktyvos 79/7 taikymo sritį, nes joje numatyta viena iš 3 straipsnio 1 dalyje išvardytų rizikų, apskaičiavimui, negalima pritarti.

52 Iš tiesų, kaip savo išvados 59 punkte nurodė generalinė advokatė, toks siauras aiškinimas, pagal kurį be jokios akivaizdžios priežasties reikėtų pripažinti didelę draudimo diskriminuoti moteris apimties spragą, pažeistų tiek Direktyvos 79/7 tikslą, t. y. užtikrinti, kaip nurodyta jos pirmoje konstatuojamojoje dalyje, nuoseklų vienodo požiūrio principo įgyvendinimą socialinės apsaugos srityje, kurio ypatingą svarbą ne kartą pabrėžė Teisingumo Teismas (žr., be kita ko, 2010 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *Kleist*, C-356/09, Rink. p. I-11939, 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką), tiek šios direktyvos veiksmingumą.

53 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 79/7 3 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, jog kasmetinio pensijų koregavimo sistema, kaip aptariamoji pagrindinėje byloje, patenka į šios direktyvos taikymo sritį, todėl jai taikomas jos 4 straipsnio 1 dalyje nurodytas draudimas diskriminuoti.

Dėl antrojo klausimo

54 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad ja draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią išimtinis pensijų padidinimas netaikomas tam tikrai minimalių pensijų gavėjų grupei ir jų pensijas numatyta padidinti mažiau nei kitų pensijų gavėjų, o dėl to daug daugiau moterų nei vyrų atsiduria mažiau palankioje padėtyje.

55 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose nėra tiesioginės diskriminacijos, nes jie vienodai taikomi dirbantiems vyrams ir moterims. Taigi būtina nustatyti, ar jie gali būti netiesiogiai diskriminuojantys.

56 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką netiesioginė diskriminacija yra tuomet, kai nacionalinė priemonė, nors ir suformuluota neutraliai, iš tikrųjų daro nepalankų poveikį daugiau moterims nei vyrams (žr., be kita ko, 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Gómez-Limón Sánchez-Camacho*, C-537/07, Rink. p. I-6525, 54 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

57 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad iš pagrindinėje byloje aptariamos pensijų koregavimo sistemos nuostatų, būtent ASVG, iš dalies pakeisto 2007 m. pakeitimo įstatymu, 634 straipsnio 10 dalies, matyti, kad tokiems asmenims kaip W. Brachner, kurie gauna minimalią pensiją, t. y. pensiją, kurios suma nesiekia kompensacinio priedo referencinio tarifo, atsiduria mažiau palankioje padėtyje, nes jiems netaikomas išimtinis padidinimas, numatytas didesnes pensijas gaunantiems asmenims, ir jie iš esmės turi teisę tik į mažesnį ASVG 108h straipsnio 1 dalyje numatytą padidinimą, kuris 2008 m. siekė 1,7 %.

58 Taigi kyla klausimas, ar tokioje mažiau palankioje padėtyje iš tiesų atsiduria daug daugiau moterų, o ne vyrų.

59 Kad būtų galima atsakyti į šį klausimą, reikia išnagrinėti, ar, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tokioje mažiau palankioje padėtyje esančių pensininkų kategorijai priklauso daug daugiau moterų nei vyrų.

60 Pirmas požymis, kad tokioje mažiau palankioj padėtyje atsiduria daug daugiau moterų nei vyrų, kuriam reikia suteikti didelę reikšmę ir kuris, beje, yra esminis analizės aspektas [kiek tai susiję su 1976 m. vasario 9 d. Tarybos direktyva 76/207/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo taikymo įsidarbinimo, profesinio mokymo, pareigų paaukštinimo ir darbo sąlygų atžvilgiu (OL L 39, p. 40), žr. 1999 m. vasario 9 d. Sprendimo *Seymour-Smith ir Perez*, C-167/97, Rink. p. I-623, 59 ir 60 punktus], yra skirtumas tarp minimalią pensiją gaunančių moterų skaičiaus, išreikšto procentiniu dydžiu atsižvelgiant į bendrą pagal ASVG pensiją gaunančių moterų skaičių, ir procentiniu dydžiu išreikšto skaičiaus, susijusio su pensiją gaunančiais vyrais.

61 Tačiau, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytais statistiniais duomenimis, šie procentiniai dydžiai atitinkamai yra 57 % pensininkių ir 25 % pensininkų.

62 Kitaip tariant, kiek tai susiję su asmenimis, kuriems taikomas ASVG, pensijos galėjo būti išimtinai padidintos 75 % pensininkų ir tik 43 % pensininkių.

63 Toks skirtumas yra pakankamai didelis, kad jį būtų galima laikyti reikšmingu požymiu, pagrindžiančiu išvadą, kurią vis dėlto gali padaryti tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jog, išimtinai nepadidinus, kaip numatyta pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą, minimalių pensijų, faktiškai mažiau palankioje padėtyje atsiduria daug didesnė pensijas gaunančių moterų nei vyrų procentinė dalis.

64 Jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galiausiai nuspręstų remtis šiais statistiniais duomenimis, jais pagrįsti požymiai nebūtų paneigti, jei šioje analizėje taip pat būtų atsižvelgta į kompensacinio priedo referencinio tarifo išimtinį padidinimą 2008 m., kuris taip pat numatytas 2007 m. pakeitimo įstatyme ir kuris iš esmės gali būti taikomas minimalių pensijų gavėjams.

65 Lyginant, kokią procentinę dalį sudaro atitinkamai vyriškosios ir moteriškosios lyties pensininkai, gaunantys minimalią pensiją ir neturintys teisės gauti kompensacinio priedo iš esmės dėl to, kad bendros namų ūkio pajamos viršija norint gauti šį priedą nustatytą referencinį tarifą, palyginti su bendru kiekvienos lyties pensijos gavėjų, kuriems pensija mokama pagal ASVG, skaičiumi, iš tiesų matyti, kad pagal prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytus statistinius duomenis 47 % sudaro pensininkės ir 14 % – pensininkai.

66 Be to, iš šių duomenų matyti, kad 82 % minimalią pensiją gaunančių moterų negauna kompensacinio priedo iš esmės dėl pajamų sumavimo taisyklės, o taip yra tik 58 % tokią minimalią pensiją gaunančių vyrų atveju.

67 Šios statistinio pobūdžio išvados, jei jas patvirtintų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, rodo, kad jei būtų atsižvelgta į kompensacinio priedo referencinio tarifo išimtinį padidinimą 2008 m., numatytą 2007 m. pakeitimo įstatyme, nustatytas skirtumas tarp procentinės dalies pensininkių, kurios atsiduria mažiau

palankioje padėtyje dėl to, kad šiame įstatyme numatytas išimtinis padidinimas netaikomas minimalioms pensijoms, ir atitinkamos pensininkų procentinės dalies nesumažėtų, bet priešingai, taptų dar didesnis.

68 Todėl į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytus statistinius duomenis ir nesant priešingų įrodymų, šis teismas gali pagrįstai manyti, jog pagal šią nuostatą draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią išimtiniu pensijų padidinimu gali pasinaudoti daug didesnė pensijas gaunančių moterų nei vyrų procentinė dalis.

Dėl trečiojo klausimo

69 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jei atlikęs reikiamą tyrimą, kad atsakytų į antrąjį klausimą, jis prieitų prie išvados, jog iš tiesų daug didesnė pensininkių, o ne pensininkų procentinė dalis atsiduria mažiau palankioje padėtyje dėl to, kad pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą numatytas išimtinis padidinimas netaikomas minimalioms pensijoms, tokią mažiau palankią padėtį galima pateisinti tuo, jog dirbusios moterys anksčiau pradeda gauti pensiją, gauna ją ilgesnį laikotarpį, arba tuo, jog ir pats kompensacinio priedo referencinis tarifas buvo išimtinai padidintas tais pačiais 2008 m.

70 Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinė priemonė, kuri, nors ir suformuluota neutraliai, iš tikrųjų daro nepalankų poveikį daugiau moterims nei vyrams ir dėl kurios kyla netiesioginė diskriminacija, prieštarauja Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 daliai, nebent tokią priemonę

galima pateisinti objektyviomis priežastimis, neturinčiomis nieko bendra su diskriminacija dėl lyties. Taip yra tada, kai pasirinkta priemone siekiama teisėto valstybės narės, kurios teisės aktai nagrinėjami, socialinės politikos tikslo ir ši priemonė yra tinkama ir būtina šiam tikslui įgyvendinti (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1996 m. vasario 8 d. Sprendimo *Laperre*, C-8/94, Rink. p. I-273, 14 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

71 Be to, tokio pobūdžio veiksnį galima laikyti tinkamu nustatytam tikslui įgyvendinti, jeigu juo iš tikrųjų nuosekliai ir sistemiškai siekiama šio tikslo (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2010 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *Georgiev*, C-250/09 ir C-268/09, Rink. p. I-11869, 56 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

72 Iš Teisingumo Teismo praktikos taip pat matyti, kad nors būtent nacionalinis teismas, vienintelis atsakingas už faktinių aplinkybių vertinimą ir nacionalinės teisės nuostatų išaiškinimą, turi priimti galutinį sprendimą, ar ir kokia apimtimi atitinkama teisės nuostata pateisinama dėl tokio objektyvaus veiksnio, Teisingumo Teismas, turįs naudingai atsakyti į nacionalinio teismo prejudicinius klausimus, siekdamas padėti jam priimti sprendimą, yra kompetentingas pateikti gaires, grindžiamas pagrindinės bylos medžiaga ir rašytinėmis bei žodinėmis pastabomis, kurios jam buvo pateiktos (šiuo klausimu žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Seymour-Smith ir Perez* 67 ir 68 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

73 Pagaliau Teisingumo Teismas ne kartą nusprendė, kad valstybės narės turi didelę diskreciją pasirinkti priemones, padedančias įgyvendinti jų socialinės ir užimtumo politikos tikslus (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Seymour-Smith ir Perez* 74 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

74 Vis dėlto valstybė narė, kaip tariamai diskriminacinės normos autorė, turi įrodyti, kad tokia norma atitinka teisėtą jos socialinės politikos tikslą, kad šis tikslas neturi nieko bendra su diskriminacija dėl lyties ir kad ji galėjo pagrįstai manyti, jog pasirinktos priemonės buvo tinkamos tokiam tikslui pasiekti (šiuo klausimu žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Seymour-Smith ir Perez* 77 punktą).

75 Todėl reikia išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į šiuos iš teismo praktikos išplaukiančius principus, vienu iš trijų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo trečiajame prejudiciniame klausime nurodytų pagrindų būtų galima pateisinti pagrindinėje byloje aptariamą netiesioginę diskriminaciją, jei ją nustatytų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas po tyrimo, kurį turi atlikti atsižvelgdamas į informaciją, kurią atsakydamas į antrąjį prejudicinį klausimą pateikė Teisingumo Teismas.

76 Kalbant visų pirma apie pateisinimo pagrindą, grindžiamą mažesniu darbuotojų moterų pensiniu amžiumi ir tuo, jog jos paprastai moka mažesnes įmokas nei darbuotojai vyrai, reikia nurodyti, jog tokia aplinkybė, siejama su pusiausvyra, kuri turi būti užtikrinta socialinio draudimo išmokų sistemoje tarp mokamų įmokų ir skiriamų išmokų, yra vienas iš veiksnių, paaiškinančių vidutiniškai mažesnę darbuotojų moterų gaunamą pensiją.

77 Tačiau šiuo pagrindu jokiu būdu negalima pateisinti to, kad minimalią pensiją gaunančioms moterims netaikomas pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą numatytas išimtinis pensijų padidinimas.

78 Kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal šią koregavimo sistemą numatyta koreguoti pensijas siekiant išlaikyti jų perkamąją galią, atsižvelgiant į vartojimo kainų pokyčius.

79 Akivaizdu, kad toks koregavimas nėra atlygis už jų sumokėtas įmokas. Todėl juo negalima remtis siekiant pateisinti tai, jog minimalių pensijų gavėjų pensijos nekoreguojamos.

80 Todėl pagrindas, grindžiamas aplinkybe, kad moterys paprastai moka mažesnes įmokas nei vyrai, neturi reikšmės nagrinėjant, ar galima pateisinti pagrindinėje byloje aptariamos koregavimo priemonės joms netaikymą.

81 Taip pat reikia išnagrinėti pagrindą, susijusį su tuo, kad dirbusios moterys dėl vidutiniškai ilgesnės nei vyrų gyvenimo trukmės gauna pensijas ilgesnį laikotarpį.

82 Šio pagrindo, kaip ir susijusio su pensijas gaunančių moterų mokamomis mažesnėmis įmokomis, dalykas yra pusiausvyra tarp įmokų ir išmokų nustatant pastarųjų dydį, kuri turi būti užtikrinta įmokinio socialinio draudimo sistemoje.

83 Tačiau tarp šio pagrindo ir to, kad minimalių pensijų gavėjams netaikomas pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą numatytas išimtinis padidinimas, nėra jokio ryšio.

84 Iš tiesų, kaip pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir kaip nurodyta šio sprendimo 78 punkte, šios koregavimo sistemos tikslas užtikrinti, kad būtų išlaikyta pensijų perkamoji galia atsižvelgiant į vartojimo kainų pokyčius.

85 Tačiau toks tikslas neturi nieko bendra su tuo, kuriuo grindžiamas nurodytas pateisinimo pagrindas ir kuriuo siekiama užtikrinti finansinę pusiausvyrą tarp įmokų ir išmokų nustatant pastarųjų dydį.

86 Todėl paprastai ilgesne vidutine moterų gyvenimo trukme negalima remtis kaip motyvu, galinčiu pateisinti tai, jog minimalių pensijų gavėjams netaikomas išimtinis padidinimas, kuriuo siekiama užtikrinti pensijų perkamąją galią.

87 Galiausiai reikia išnagrinėti trečiąjį pagrindą, kuriuo siekiama pateisinti pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą, būtent ASVG, iš dalies pakeisto 2007 m. pakeitimo įstatymu, 634 straipsnio 10 dalį, numatyto išimtinio 2008 m. padidinimo netaikymą minimalioms pensijoms, t. y. kompensacinio priedo, kurį iš esmės gauna minimalių pensijų gavėjai, referencinio tarifo išimtinį padidinimą, kuris taip pat numatytas 2008 m. šiame pakeitimo įstatyme.

88 Kad būtų galima išnagrinėti šio pateisinimo pagrindo pagrįstumą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad reikia atsižvelgti į tai, jog dėl šio išimtinio padidinimo kompensacinis priedas faktiškai padidėja, tik jei įvykdoma sąlyga dėl pajamų sumavimo, t. y. pensijos suma bruto, sudėta su kitomis pensininko ir kartu gyvenančio asmens pajamomis neto, neviršija tokio referencinio tarifo atitinkamos sumos, o norint išimtinai padidinti didesnes pensijas atsižvelgti į kitas pajamas nereikia.

89 Šiuo atžvilgiu, kaip jau yra konstatavęs Teisingumo Teismas, kompensacinis priedas yra išmoka, kuria siekiama užtikrinti minimalų jos gavėjo gyvenimo lygį, jei jis gauna nepakankamo dydžio pensiją (2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Skalka*, C-160/02, Rink. p. I-5613, 26 punktas).

90 Taigi tokia išmoka siekiama teisėto socialinės politikos tikslo, kuris neturi nieko bendra su diskriminacija dėl lyties (šiuo klausimu, kiek tai susiję su minimalios socialinio draudimo išmokos padidinimu, žr. 1987 m. birželio 11 d. Sprendimo *Teuling*, 30/85, Rink. p. 2497, 15–17 punktus).

91 Iš Teisingumo Teismo praktikos taip pat matyti, kad socialinio minimumo dydžio pajamų užtikrinimas yra integruota valstybių narių socialinės politikos dalis ir jos turi atitinkamą veiksmų laisvę numatydamos socialinės apsaugos priemonių pobūdį ir konkrečias jų įgyvendinimo detales (minėto Sprendimo *Molenbroek* 15 punktas).

92 Dėl nacionalinių sistemų, kuriose numatyta minimali socialinio draudimo išmoka, Teisingumo Teismas taip pat yra pripažinęs, kad tokios išmokos padidinimas, net jei jis iš esmės naudingas vyrams, nes taikomos taisyklės, pagal kurias reikalaujama atsižvelgti į sutuoktinio pajamas, iš esmės pateisinamas atsižvelgiant į Direktyvą 79/7 (minėtų sprendimų *Teuling* 17 punktas ir *Molenbroek* 16 ir 17 punktai).

93 Be to, kompensacinio priedo netaikymą dėl taikomos sutuoktinių pajamų sumavimo taisyklės, net jei jis daugiausia paveikia pensininkes, galima pateisinti atsižvelgiant į siekį užtikrinti, kad pensija nebūtų mažesnė už socialinį minimumą.

94 Tačiau nors kompensacinio priedo referencinio tarifo išimtiniu padidinimu remiamasi siekiant pateisinti pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą numatyto išimtinio padidinimo netaikymą minimalių pensijų gavėjams motyvuojant tuo, jog tokiu padidinimu siekiama kompensuoti tokio netaikymo pasekmes, tokia pajamų sumavimo taisyklė taip pat turi būti pateisinama atsižvelgiant į šios koregavimo sistemos tikslą.

95 Tačiau taip nėra šiuo atveju, nes nėra ryšio tarp šios pajamų sumavimo taisyklės ir tokios koregavimo sistemos tikslo, kaip jau minėta, išlaikyti pensijų perkamąją galią atsižvelgiant į vartojimo kainų pokyčius.

96 Priešingai, tai, kad minimalios pensijos gavėjas ar jo sutuoktinis turi kitų pajamų, visiškai nereiškia, kad tokios pensijos suma, kaip ir didesnių pensijų atveju, neturėtų būti išimtinai padidinta siekiant užtikrinti tokių pensijų perkamąją galią.

97 Argumentu, kad išimtinio padidinimo nereikėtų taikyti tais atvejais, kai pensijos gavėjo ir jo sutuoktinio bendros lėšos yra pakankamos ir nėra mažesnės nei socialinis minimumas, negalima remtis siekiant objektyviai pateisinti nevienodą požiūrį į minimalią ir didesnę pensiją gaunančius asmenis, nes pastarieji paprastai vien dėl gaunamos pensijos sumos turi pakankamai lėšų (pagal analogiją žr. 1989 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Ruzius-Wilbrink*, C-102/88, Rink. p. 4311, 16 punktą).

98 Kadangi tik minimalių pensijų gavėjams taikoma sąlyga, susijusi su pajamų sumavimu, siekiant įvertinti jų galimą teisę į kompensacinį priedą, kurį padidinus būtų galima kompensuoti bet kurios kitos rūšies pensijų gavėjams naudingos koregavimo priemonės netaikymo pasekmes, atsižvelgiant į šio sprendimo 70–74 punktuose nurodytą teismo praktiką, negalima laikyti, kad valstybė narė, kaip tariamai diskriminacinės normos autorė, įrodė, jog galėjo pagrįstai manyti, kad kompensacinio priedo išimtinis padidinimas, nurodytas kaip pateisinimo pagrindas pagal Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalį, buvo iš tiesų tinkamas norint pasiekti pagrindinėje byloje aptariamos

koregavimo sistemos tikslą užtikrinti pensijų perkamosios galios išlaikymą ir jo buvo nuosekliai bei sistemiškai siekiama.

99 Šią išvadą, beje, patvirtina ir kiti veiksniai.

100 Kaip jau minėta šio sprendimo 66 punkte, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų statistinių duomenų matyti, kad 82 % minimalią pensiją gaunančių moterų negauna kompensacinio priedo dėl taikomos pajamų sumavimo taisyklės, o taip yra tik 58 % minimalią pensiją gaunančių vyrų atveju.

101 Tai faktiškai reiškia, kad didžiajai daugumai minimalią pensiją gaunančių moterų padidinus kompensacinio priedo referencinį tarifą neįmanoma kompensuoti išimtinio padidinimo netaikymo minimalių pensijų gavėjams pasekmių.

102 Atvirkščiai, šie duomenys rodo, kad daug didesnė procentinė dalis minimalią pensiją gaunančių vyrų gauna kompensacinį priedą, todėl šio referencinio tarifo išimtinis padidinimas gali būti daug naudingesnis jiems, o dėl to ši priemonė dar labiau sustiprina nevienodą požiūrį, kurį patiria moterys, gaunančios minimalią pensiją.

103 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad įstatymo nuostatų išimtys kai kuriais atvejais gali pakenkti jo nuoseklumui, ypač tuomet, kai dėl savo masto jomis pasiektas rezultatas prieštarauja šiuo įstatymu siekiamam tikslui (2010 m. sausio 12 d. Sprendimo *Petersen*, C-341/08, Rink. p. I-47, 61 punktas ir 2011 m. liepos 21 d. Sprendimo *Fuchs ir Köhler*, C-159/10 ir C-160/10, Rink. p. I-6919, 86 punktas).

104 Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad jei atlikęs reikiamą tyrimą, kad atsakytų į antrąjį klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prieitų prie išvados, jog iš tiesų daug didesnė pensijas gaunančių moterų, o ne vyrų procentinė dalis gali atsidurti mažiau palankioje padėtyje dėl to, kad pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą numatytas išimtinis padidinimas netaikomas minimalioms pensijoms, tokios mažiau palankios padėties negalima pateisinti nei tuo, jog dirbusios moterys anksčiau pradeda gauti pensiją ir gauna ją ilgesnį laikotarpį, nei tuo, jog ir pats kompensacinio priedo referencinis tarifas buvo išimtinai padidintas tais pačiais 2008 m.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

105 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje 3 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad pagrindinėje byloje aptariama kasmetinio pensijų koregavimo sistema patenka į šios direktyvos**

taikymo sritį, todėl jai taikomas jos 4 straipsnio 1 dalyje nurodytas draudimas diskriminuoti.

2. Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytus statistinius duomenis ir nesant priešingų įrodymų, šis teismas gali pagrįstai manyti, jog pagal šią nuostatą draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią išimtinis pensijų padidinimas netaikomas daug didesnei pensijas gaunančių moterų nei vyrų procentinei daliai.

3. Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad jei atlikęs reikiamą tyrimą, kad atsakytų į antrąjį klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prieitų prie išvados, jog iš tiesų daug didesnė pensijas gaunančių moterų, o ne vyrų procentinė dalis gali atsidurti mažiau palankioje padėtyje dėl to, kad pagal pagrindinėje byloje aptariamą koregavimo sistemą numatytas išimtinis padidinimas netaikomas minimalioms pensijoms, tokios mažiau palankios padėties negalima pateisinti nei tuo, jog dirbusios moterys anksčiau pradeda gauti pensiją ir gauna ją ilgesnį laikotarpį, nei tuo, jog ir pats kompensacinio priedo referencinis tarifas buvo išimtinai padidintas tais pačiais 2008 m.

Parašai.